

המצפה

דמי חתימה לשנה כפולין 600 מ"פ.
 לרבע 150. מחיר נלווי בודד 15 מ"פ.
 באוסטריה 600 כתר לשנה 150 מ"פ לרבע.
 במשכני-סלובקיה 100 כתר לשנה 25 מ.
 לרבע.
 ברומניה 100 ליי לשנה. 25 לרבע
 מחיר מודעות 30 מ"פ בעד שורה
 קצרה או מקומה. מחיר כרכת מ"פ או
 חרעית אירופין 100 מ"פ. האדרסה :
 „Hamicpe" Kraków ul. Miodowa 22.

Kraków-Lwów dnia 1 kwietnia 1921.

גליון י"ד.

פראקא-לבוב, פ' שמיני כיב אדר ב'. תרס"א.

מאת האדמיניסטרציה.

מפני עליית שכר הדפוס ושכר הפועלים בכפלים הננו
 אנוסים להרים מחיר „המצפה" לרבע השנה כדי למלא
 עכ"פ במקצת את חסרונו. מחיר המצפה לשנה הוא מעתה
 600 מ"פ, לרבע 150. מחיר גליון 15 מ.

מעשה. — היו ישיבות הרבה והשקיעו עבודה מרובה ויצאה —
 אגודת בית-הספר. מת"ת, רית מציון חצא תורה.

ואחר כך מה שהיה בשנים האחרונות ואחר כל מה שיהודים
 יודעים. לספר ולומר! ממה שאירע להם בשנים האחרונות במזרח
 אירופה, היה כל אדם יכול להשוב בצדק, שהמת"ת, שיסד את
 הפרוגרמה שלו על הפרנציפיון של נידול בניס בני תורה ודת, בני
 הכמה ודיא לאומה, לא ימצא ששן ומתנגד לעבודתו הקדושה גם
 בשדרות האדוקים והיותר הרדים.

אבל באו וראו! אומה זו שכל-כך אושר וכיכ הרבה אסון
 שפכו עליה מן השמים בשנים האחרונות, יש לה עיד, לא בניס
 פשוטים, אלא שלומיים, שלא האושר הנולד בעתיד ולא הצער
 הנורא בהוה פעלו עליהם. נחשקי השבט לא שבועו עיד די קלון
 והרסה, והכה ממשרים נאצות והרופים על מוסר, שכשהוא לעצמו
 לפי רוחו ומשנתו, לפי האנשים העומדים בראשו צריך היה להיות
 קדוש גם להם, וכפי התפתחות הענינים ומצב הדברים אי-אפשר בכלל,
 שגם הם, שוטרי שמים, לא ירגישו מה שכל אחד מאתנו מרגיש.
 כי כלום לא אחינו המס? ואם לא שמחו בבשורת סן-דימו, הלא
 בודאי בנו לשרפת קרשינו והריגת אחינו — ובכל זאת...

אין זה אלא שיודעים האנשים, וביחוד הפקחים שבהם, את
 האמת ומתכונים למידוד בה לשם פוליטיקה של המפלגה החרשה. —
 ואיה הידעות?

המת"ת אמנם לדרבו הולך ומתפתח יפה, לערך ששים ערים
 ועירות מקבלות תמיכה ממנו בעד ישיבותיהם, חרריהם ובתי ספריהם
 העברים. ברוב המקומות נוסדו גם אגודות מת"ת, העומרות בקרוב
 להתאשר מן הממשלה ויש תקוה מיוסדה, כי עתיד החנוך הדתי
 העברי והלאומי לעבור כדו לירי אותו המוסר.

אבל העורכים צורחים בכל זאת מבלי תת חשבון לנפשם, כי
 את נפשם, נפש ילדיהם ונפש האומה כולה המה קובעים בקוצר-
 ראייתם או בחרון לבם.

המטמון היותר יקר של האנושיות, שנוצה המלחמה ושחסרונו
 מורגש ביהוד אצל. חרדינו, היא הידעות והאמונה בדבר קדוש אמתי,
 מבלי להתחשב עם אינשיסים פרטיים, וגם שתי אפה נחוקק על לוח
 לבו של הדוד הבא כאורים ותומים, למען יקום ובעת גדולה לא
 יתסכל לכתות ולא יסוף בנופלים, כמו שהוא לצערנו בדור ההוה.
 א. א. קופפרשמיין.

תוכן הענינים.

מת"ת. א. א. ספפערשמיין. היהודים האמריקנים ועבודתם
 הצבורית, מנרד קארפ. — סמירה בעתונים : ציונים לפני 80 שנה. —
 מדינה ומדינה ומסריה : כפראקא. כפולין. ברומניה. באונגרים. באוסטריה.
 בלסטנר. ברוסיה. באימליה. ביון. כא"י. — השבוע בכל העולם. —
 ירושלמי לפרשים ומהרות, ד"ר ש"א פאנאנסקי. — בחודש אחד מתו,
 י. זילבערינג. — עיון בספרים הרשיים.

מת"ת.

מכתב מלבוב.

יש שתעלה בלבנו מחשבה כזו על-דבר העם היהודי : רומה
 הוא העם הזה למשורר בחסד עליון ; כי תנוח עליו הרוח וישיר על
 תכלת הרקיע ועל ירק ההרים, על זעזועי הרוח וזמרה נטפי הגשם
 וביחוד יהנה לבו על היכלות היום וההויה, על יופי של מעלה והרר
 הרמיון ; אין קצה להויה ואין גבול למעוף — כל עוד לא קרב אל
 הדברים וראה אותם כמו שהם. כי אז כבר המציאות מדברת, וכורך
 החיים, במקום שיש עסקידיים ומגע ממשי עם היש, תפנה השירה
 מקומה לעולם אחר ולחוקים אחרים.

כל עוד לא באו הפרעות הנוראות מצד אחד ומצד השני
 השני המכריע לטובה בשאלת ציון שלנו, והיתה זו שאלה של מחשבה
 עמוקה ונשוא של שירה רחוקה, והעם היהודי היה הגיף בגיטו לעסוק
 במיני הויה ולראות רק מה שלמעלה ורחוק ממנו ולא מה שאצלו
 וקרוב אליו, או ביתו מתלהב לזכר מלת ציון לפי ערך, הרבה יותר
 מאשר עכשו אחרי בשורת בלפור, סן-רימו והנציב היהודי, כי עתה
 כלתה השירה ובאו החיים, ולפוליטיקה של חיים ממשיים צריך העם
 הזה להתרגל עוד, ועד שיתרגל הרור הזה ועד שישנה את תפקידו
 הגלוי של ישוב בוד וירוס' — ומי יודע אם בכלל יזכה הרור הזה
 לכך — באו אלה, אשר עיניהם בראשם, הצופים לעתיד בעינים סקויות
 לרוחה וראו, כי האומה תכוסם על יסוד נאמן רק על-ידי שני נמור
 בהטך הרור הבא, שעליו נשיל את קיום כל תקוותינו, ואז נתקבצו בלבוב
 אנשים יזונים והתחילו למכסם עצה עיר החנוך, שונים היו האנשים גם
 בהשקפותיהם וגם ישונה היה הגורם לפעולת האנשים. מהם שבעת
 הפרעות, השוד והלהץ הקשה ישבו במקרה רחוק מן הסכנה ואלה
 באו לעבוד את עם רק משמהה, תחת הרושם של בשורת בלפור,
 ומהם שפציעיהם היו נאמנים, שלפני עיניהם עמדו לילות-הרס-האיש כמו
 חי בתביעה ואוהרה נוראה, האומרת : צאו וראנו בעד בניכם, לכך
 יהא גורלם כגורלכם! אבל המטרה היתה אחת, וקדושה היתה זו ;
 לבנות ולהקים דור חדש של תורה ודרך-ארץ, דור נאמן לעתידנו
 ולא נושא של בח והתול למנדינו, אל תשחקו אפוא רבותי לציוני-
 לסור וציוני-הפרעות, כי בלעדיהם ישנם רוב בעלי-שירה ומעט אנשי

היהודים האמריקנים ועבודתם הצבורית.

מאת סופרנו באמריקה.

זכרנו היטב וגם הקוראים יזכרו שלפני המלחמה ולפני החורבן הכלכלי והרוחני שבה נגללה בארצות המזרח, בהרסה עד היסוד את אותן האשיות, שגם בלא זה היו תלויות על בלימה וצפויות לנפול כרוה מצויה — בשכוא באירופה לדון על אדות היהודים והיהדות באמריקה, או דברו עליהם בקלות ראש ובבטול. פשוט היה לכל: אין מה להפסד אצל היהודים הללו; היהדות שם אינה נכרת בציונה היהודי האמתי, שם מתחלת להתרקס אינו יהדות ריפורמית, יהדות בלי אידאל, יהדות משונה ורחוקה ממקור מחצבתה כרחוק מזרח ממערב, אשר כל יהדותם היא כראש וראשון: הטמפל והעונג! ומה לנו לקוות מיהודים מסוג זה — כך חשבו — ואיך אפשר לנו לדרוש, שהם הם יהיו העובדים הצבוריים כשכיל היהודים בארצות הנולה האחרות, וכפרט כשהם שקועים כמיט שערי טומאה של מטריאליזם, אשר אין לו שייכות כל שהיא את האידאליזם המהור הנחוץ כל כך בכל עבודה צבורית. כשנחנים הם כסף לאיזה מוסד צבורי-יהודי או לאיזו מפלגה יהודית כללית, אפשר לקבל מהם בתשואת-הון אך לשמוע תות דעתם, להתחשב את היהודים הגלו ולהשוב את אותם מיליוני היהודים המתנודדים בארצות-הכרית לפקטור כחייה-יהודים ככלל, זה לא עלה על לב אדם כלל בארצות אירופה, שם עברו עליהם לסדר-היום.

אך ועיר שם ועיר שם נמצאו סופרים עכרים בעלי סקירה בהירה אשר מתוך מבטם הרחב ראו כי בארצות-הכרית מתחלת להתפתח יהדות חדשה וכריאה, לא יהדות גיטאות כזו שכמזרח, המתקפלה כדי אמות של הלכה או של המסחר בלבד מהך גיסא, או יהדות ריפורמטורית, אשר אין לה רק הטמפל והעונג מאידך גיסא אלא יהדות בריאה בעלת חיש מהור, העומדה ברישית עצמה; יהדות אקטיבית, אשר אם תביא העת והשעה הרצויה להושיע לעם היהודי בכללו כגון התמרי והרוחני דעמור היהדות הזאת בראש לעבוד בשתוף-הכחות לשיבתו ולטובת אידאלו הרמים, כי באמת מי שהכיט בעינים פקוחות על התגרה היהודית הנדולה מארצות המזרח לארצות-הכרית לפני המלחמה מכרה היה לבוא לידי מסקנה, שסוף סוף תהינה ארצות-הכרית המרכז ליהודים שבכל העולם, נקודת-השרפה, אשר ממנה יהיו הנצוצות נתונים לכל ארצות הגולה, כי אידאפטר היה להאמין, שרנצלי אמנירציה רהנה, אשר בכל שנה מניעים שמה יהודים כהמון רב, שכולם יהיו נבלעים ככוד ההתוך האמריקני וצורתם היהודית-האידאולית תהא מטושטשת כלאהר יד באופן שלא יהא נכר, וכאמת אנו רואים עכשו בעת הציה הכללית השוררת בארצות אירופה, שהיהדות האמריקנית בכל שדרותיה הרחבות מתענינת כתשומת לב לכל הנעשה והמתהווה באירופה בכל העינים הנוגעים ליהודים ויהדות, וההתענינות הזאת אינה מסתפקת בקריאה בעתונות וכנודוד ראש בלבד, אלא באים הם בפעולות מאשיות להושיע — עד כמה שאפשר — להעם היהודי באירופה

ובכל פעם שנסקה-הגיר שם יורד בערכו יתסמו עוד אלפי עינים מרודים להמון השנודדים והקבצנים, שישנם מכבר, אלא רוצה אנכי לציין פה את העבודות הצבוריות הנעשים בצבור ובשתוף-הכחות, מכל ההכרות והמוסדות היהודיים הגדולים הקיימים פה לעזרת יהודי המזרח לזקקת חלק בראש כלי תפונה החכורה, הכנסת אורחים (האג'ס), או אפשר לציין כפרופרוש את כל העבודה רהנה, שהעמיסה על צוארה החכורה ההיא, די לאמור שלהמון המהגרים היהודים הבאים היום היא המשתדלה בשכילם כעלים-איילאנד, אשר בשער הארץ, שיצאו משם תיכף כנואם לכאן, החכורה משתדלה להסיר את המכשולים העומדים למהגרים כנואם לחוף ההוא, להכורה היא יש המון פקידים העומדים כל היום לשרת חנם את כל הגולים, להורותם ולנהלם אל מחוז הפצם, המה שוקדים גם לעשות חנם את הרוקמנטים, הנקראים, אפיריוויטס בשכיל אלה החסצים להביא את קרוביהם מאירופה, היא משתדלה ניכ להמציא עבודה לרוב הגולים הבאים היום, הנשיא מר ברנשטיין — יהודי בעל-השפעה גדולה באמריקה — משתדל בכל כחו, שההוק לעכב את האמינרציה לא יצא מן הכח אל הפועל, כי יודעים פה היטב, שאם ההוק, הרוצה להרשות רק 3 פרוצנט מכל הגולים הנמצאים פה להגר לארצות הכרית, יצא מן הכח אל הפועל — יהיה זה נעילת דלת כפני המהגרים היהודים! כידוע יש להכרה הזאת משרד גדול גם כנוארצוא, להקל למהגרים את אישור העודות המסע ולעזרים כעצה וכידיעות נחוצות, גם הרזשוניש' עוכר בכל מאמצי כחו להמציא מוזן ומלכבושים לכל הארצות הלוקיות מן המלחמה ולעזר את נווקי המלחמה לבנון להם משלחיד ולעמוד על רגליהם, השפעת החברה רכה פה, ונוספה פה עוד חבורה חדשה, שמיסרה הוא הכארון גיימס רוטשילד מפריז, עמלו של רוטשילד הצעיר, כנו של הנדיב הידוע, באמריקה לא היה לשוא והביא פירות, בהשתדלותו נוסדה פה כעין סניף להמועצה הכלכלית כלונדון לכנון ארצנו, קבוצה של יהודים מאירי הכסף בעלי השפעה, בעלי שמות מצלצלים ורוכס לא ציונים נכנסו אל המועצה, וכודאי יעשו רהנה מאד כשיביל ארץ ישראל.

עכשו רואה העם היהודי באירופה, שאחינו באמריקה עובדים כאגרניה רבה ובלי הפונה לטובת העם כלו ואינם חוסכים עמל וממון אך כשכיל העם, עכשו יודע העולם, שיש צורך לשאר כל עיני היהודים ובכל השאלות האיקונומיות-הקולטוריות את היהודים האמריקנים, כי הם הם העובדים, העסקנים, והם הם הנותנים את הכסף הדרוש, כא אדר ראשון תרפיא **מנדל קארפף**

סקירה בעתונים.

ציונים לפני שמונים שנה.

כיהרון, רער יודעי (ומשם נתק ל-הצפירה) נתפרסם מאמר חשוב מאד עיד תנועה ציונית, שנתעוררה כאנגליה וכאוסטריה כשנות השלושים למאה שעברה, בזה אמנם אין הרוש, כי לא פעם אחת עדה על לב אנשי הרוח בישראל וכאומות להשיב את היהודים אל ארצם כן גם הוצעה הצעה כזאת גם לפני משה בן מנחם, והוא כמובן דחה אותה, אח"כ מפלו כרעיון הזה משה הסוכנימין ריזודאעלי, אבל ההרוש כדבר הציונות משנות השלושים הוא, שעברה כמעט כאותו הדרך שעברה כה הציונות כומן הזה ופנעה כאותם המכשולים שפנעה היא, הציונות שלפני 80 שנה נולדה כאנגליה כחי המניסטריום לעיני החוץ וכודאי קוה להוציא ממנה תועלת, כמו אותו חמניסטריום בימינו) וארגנו של אותו המניסטריום, גלובי פרסם על-אדותיה מאמרים רבים, לעשות לה נפשות, והרכבים מצאו הד חוק ככירת אוסטריה, כין ספודנטים אחרים, כיניהם מוריץ שטיינשניידר וכניש ואפסרייבר, שהתלהכו מן הרעיון הזה כהרצל וחבריו כורונג ניכ בווינא, פמה

לצבור אחד. גם מ"ל אחינו באמריקה עלינו להתחבר. לעלות עליהם עכ"ס במספנינו. לע"ע ידם על העלינה מפני חרבנו החמרי. לו היינו במלפנים לא היה משבר כלל במחננו. לצערינו לא הצלחנו עד כה להטות אלינו את כל העם, אך כאשר נאסוף את הממון שקצבנו לבנין ארצנו ממילא יבא גם הון היחידים.

מר וואסררײך מזכיר א"י נשמות חללי אוקראינה וחללי א"י. מזכיר הועד ד"ר יהודה כהן נתן דוח ממצב הציונות במדינה העבודה נשכתה בכמה מקומות מטעם הרשית, שאסרה את הציונות בתור תנועה נורמת סוד בין האורחים. אנורות חדשות לא נתאשרו. גם מן הקיימות ננצלו הרכה, העבודה רפתה גם מפני יציאת עסקנים רבים מן הארץ ומפני שמועות מרעישות, שהגיעו מא"י, שאין שם עבודה והיוקר מאמיר ואחרים מן העולים חורו. גם ההרדים הקנאים השביתו עבודתנו במלשינות בערים רבות, ועדי הערים מתרשלים בחובתם ואינם עונים כלל על מכתבים חודיים ופקודות. — בעניני תרבות התחלנו להתעסק רק בעת האחרונה. ונקוה לעורר תנועה עברית. החברה. אמונה פועלת להפצת ספרים בכל השונות לקריאה. כארבעים עיר נוסדו ספריות. חברות להתנוששות פעלו רק בקראקא ובטרנוב הישב. המצב התרבות בכלל הורע. ה' השחר של האקדמיים כאלו עבר ובטל. גם השומר רפה. כי המנהיגים יצאו מן הארץ. רק ציצ ופויצ פעלו הרבה. התעמולה בשביל הצפירה לא הצליחה במדינה. בשדה הכלכלה לא נעשה הרבה מאין ממן. בעזרת הועד האמדיקני נוסדו קורסים למלאכה בשביל חלוצים. נוספו חברות קונסום חדשות. בימי הננישות הצלנו הרבה נרדפים בקראקא סדרנו את הוכוחים הפרימייב מן הכמינו וחכמי הפולנים, שעזרו לקרב את הלבבות. הסתדרות נשים לא הצלחנו. 1800 חלוצים חצצנו. שקבלו מן הרשינת ת"ת אלף מרק. המשרד הארץ ישראלי פעל הרבה.

על הדוחות התעוררו וכוחים ארוכים לא סודיים. כי נסבו על עסקי יחידים ללא צורך. נשמעה תלונת על צירנו שהסכימו להק חקלאי ומשום והנחלקו כבר רק אהזות יהודים.

מן ההחלטות יש להזכיר: לקרב את הסתדרות בפולין הקטנה לזו של פולין הגדולה, שתהיה כפופה לה. אבל הועד המרכזי בקראקא יעמוד בעינו. אין רשות לועד הווארשאי לשלוח פקודות לועדים מקומיים בפולין הקטנה אלא ע"י הועד הקראקאי.

נבחר ועד מיוחד לעניני התנועה העברית, שיעסוק בסדרו בתי הספר העבריים ובעריכת תכנית אחת שלמה לכלוף. בעריכת קורסים לגדולים ולמורים, לחנך מורים חדשים, להרחיב נכול העתונים העבריים, להמציא קונים לספרות ולסדר ספריות, ועוד.

לועד המרכזי נבחרו כמעט כל האנשים, ששמשו עד כה.

בפולין.

בשבוע הזה נסע מחנה של רביים, רבנים, וסוחרים גדולים מצד שא"י דרך ווינא וטרעסט לא"י, לתור שם אפשרות לכונן בתי הרושת ומרכזי מסחר, בראש המחנה נסעו האדמוניים מנור ומראדוין וציר הסיים רמיא היילפרין.

בעצת יועץ העיר ווארשא ר' אליה קירשברין החליטה הועדה היהודית לענין ההסכם עם הממשלה, להניש לממשלה לעת עתה את דרישת היהודים לבטל גזירת השביתה ביום א' או להמתיקה, כי יש בה הפסד מרובה מצד המרי ורוחני, כי ברור שאר הדרישות בעניני הסתדרות הקהלות וכ"י דורש זמן מרובה ואין להחמיץ בעבור זה ענין גזירת השבת הכפולה.

החרדים מוסיפים להתמקד סוד ולשלח הוהרות אל שלמן הקהל, לבטל את מניי הד"ר שיא פווננסקי לרב. החרדים פועלים נדר זכות מועצת הקהלה למנות דבנים. לפי דעתם רק לרבי ווארשא יש הזכות לבחור להם חברים ולהציע לקבלם. הם קוראים תגר גם על מניי ציר הסיים רמיא היילפרין לרב בווארשא. המוניטור פולסקי ארגן הממשלה פרסם את דבר כשיז

הציעו את הדבר לפני המניסטר הערפתי מיסד חברת ב"ח אדולף ברמיה והוא נתן להם מתב מליצה למשה מונסיס יורי והם השתלרו גם בלנדון, כפי הנראה לריק, הכל כמו הרצל, שפנה בתחלה אל הכארון הירש בסאריו ואח"כ אל הצורך רוששילד בלנדון והכל לריק, וכמו שקמו עוררים על הרצל בין המתבוללים והרבנים באשכנז, כן קמו אז המתבוללים וחכמי היהדות, שחסו בצל האלפנעמיינע צייפונג דעם יורענשומס ופרסמו שם הוהרות, שלא יפתו בני הנעורים מדברי ההבל של בעלי הרמיון, שאין בהם ממש, כי היהודים אורחים פה ואין להם מה לבקש בא"י השוממה, גם אז חשדה ממשלת אוסטריה בבעלי התנועה וצותה את עושי רצונה לשמור צעדיהם וליתר לסוף דעתם אם אין פוליטיקה של סכנה כרוכה בהם, אך בימים ההם לא היתה שעת הכושר והתנועה עלתה בתהו, מבלי השאיר אף עקבות.

מדינה ומדינה ומקריה.

בראמא.

ביום א' ובי' שיז היתה פה ועידת צירי הציונים מכל נליציה המערבית ושלויה של משן. ראש הועד המרכזי ד"ר יואע תון פתח את הועידה עברית. התירעם על אדישות העם, שאחרי כל הכרוזים, הבשורות והקריאות עדיין אין סימני חיים נראים בו. לא נקה גם את העסקנים הציונים, שהתשלו ולא תבעו במרץ הראוי, ע"ד המשבר במפלגה אמר: אם מצויה קטטה כמשפחה, לך וברוק כמוזותיה, כודאי אין לה פרנסה. גם אנו באנו ליד סכסוך רק מחוסר הממון הנצרך. לא העם אשם, כי לא קראנוהו בכלל כובדראש ואינו יודע כלל מה אנו מחילים ממנו אין מנהלים הרוצים, הכל מתנהל מעצמה. האמדיקנים אינם צודקים, כי גם אנחנו הולכים בשיטתם, גם אנו רוצים בעסקי יחידים ובקבלנות יחידים, אדרכה יבאו נא עשירים בעלי עסקים והרושת וייסדו מה שייסדו על חשבון עצמם ותבא עלידם ברכה. אלא המה דורשים שתעסוק ההסתדרות הציונית רק בקטנות ותמסור את המעשים הגדולים והחשובים לצירים העומדים מחוץ למחננו, זאת לא נוכל לקבל מהם, לא נבטח בזרים, שיכנו זכיתנו. עלינו לבא אל העם להגיד לו, כי בשורת סנירמו נעשתה למזלנו, לגורם לכל מעשינו אין מנוס ממנה, בעל-כרחנו נערה לא"י ונגנה אותה. הושיבנו על האקף ובעל כרחנו נרכב, השליכנו המימה ובעל כרחנו נשחה ואם לא תמצא ידנו לשחות נטבע במצולות. כשאמר הרצל, אם תאבו אין זו אנדה, אז עדיין אפשר היה שלא לחפוף; עכשו מוכרחים אנו לחפוף, שאם לא כן נרד משה מסה, אין לנו כל תירוץ. אחד העם אמר: על כל עונותינו אף על עושק, בצע, במלה, קפיצה בראש וכו' אפשר עוד לקוות, שיסלחו לנו הגוים, רק על חטא אחד לעולם לא יסלחו לנו: אם נאמר שאין לנו כסף לצורך צבורי, מלמעלה פתחו לנו שער ועלינו להכנס, אך העם מעצמו לא יתעורר, עלינו לעוררו בקול רם, בקריאה אדירה בוקעת רקיע וחוקה על עמנו, שגם אם יתבעו ממנו למשכן יתן.

נבחר עוה"ד ד"ר צימרמן לציר, אח"כ נזכרו נשמות החברים שנפטרו. הנאספים עשו כבוד גדול לציר הסיים גרינבוים, שהביא לועידה ברכה (יהודית) מאת ועד המרכז הציוני בווארשא והודיע שהוא באו לחבר את הציונים שבפולין הקטנה עם אלה שבפולין הגדולה, כי גם בציונים עצמם צריך אחרות, אי אפשר שתהיינה במדינה אחת שתי הסתדרויות, שאין כל שייכות ביניהן. היהודים בפולין צריכים להתחוק ולהתאמץ, כי המה ירשו את מקומם של יהודי רוסיה בתוך היהדות, כי היהדות הרוסית נהרסה עד היסוד ושניה לה במעלה ובמספר היא היהדות הפולנית, שתפקיד גדול לה, לכן עלינו להתחבר

ההנבלות של זכיות היהודים, שחלו עליהם מטעם גזירות קיסרי רוסיה. במלה הגזירה משנת 1842, שהקהלות היהודיות הייבות לשלם שכר רפוי חולים יהודים, שהוכנסו אל בתי חולים צבאיים. כל שלמון עיר צריך לשלם בעד חולי העיר בלי הכרז. במלה הגזירה משנת 1913 שאין להחזיר נכסי מיוחד (שהחריטה ממשלת רוסיה בשעת מרידת הסולנים) ליהודים. ובמלה גם הגזירה משנת 1862 שאסור לכתוב ולחתום תעודות בכתב עברי.

ראש רבני הצבא הודיע את הקלוב היהודי בסיים, כי בקשתו לתת הפשה לחיילים ולשבויים היהודים בדי ימי חג הפסח נתקבלה וכבר יצאה פקודה לעשות כן ולתת לשבויים אפשרות להתפלל בצבור ולאכול מזונות כשרים.

ברומניה.

ביאסי נפתח בית מדרש למורים עברים. המנהלים יהיו אפרים פורת והמשורר העברי אליהו מיטום.

בנאלאץ עמד לדין יהודי אחד, ארמנד ליטמן שמו, באישמה ששחק בביליארד עם שוטר גרמני ונשפט כבר פעם לעבודת פרך בחמש שנים בעון בגידה. בלי כל ראיה, הקטיגור קטרנ עליו ודרש לאשר משפטו, אפי' שאין כל ראיה לאשמתו, שהרי יהודי הוא וחשוד על בגידה, אך השופטים לא נוכחו מדבריו והוציאוהו זכאי פה אחד.

לפי פקורת המניסטרום לצבא פטורים הרבנים הצעירים בהגר המזרחית מעבודת הצבא רק אם יוכיחו, שיש להם כבר משרה באחת הקהלות, אבל סתם פרחי רבנים אינם פטורים. ואולם פרחי כהונה נצרים, אם רק רשומים הם באחד בתי המדרש לחנוך כהנים, כולם פטורים.

באונגרים.

בבודפשט פשטו שוב צעירים שובכים על רחובות היהודים והכו וחבלו כל יהודי שפגשו בו. השוטרים באו להשקיט כאשר כלו הרשעים מעשיהם. — אגודת הרופאים בבודפשט הוציא את חבריהם היהודים מן הכלל.

באוסטריה.

ווינא. הכל שוחק פה על שלמון העיר האנטישמי, שהסב את את שם הרחוב הנקרא על שם הקיסר יוסף במשך כמה דורות וקרא לו רחוב היינריך היינה. הכל ידעים, שהמשורר היינה, אפי' שהמיד את דתו בתקופת הפשיעה, שהיתה בימיו באשכנז ונרר גם הוא אחרי התנועה ההיא בקלות דעתו, בכיו עמד גם אחיכ באהבתו ליהודים ובכל הזמנות הפך בזכותם והמטיר אש וזפורית על ראשי שונאי ישראל ואדירי הכנסיה הנצרית במהלתותיו ובהלצותיו החדות הנודעות בכל אירפה. מה ראו האנטישמים על ככה, לעשות כבוד למשורר היהודי ושנאו הכנסיה הנצרית? התשובה היא: הם אינם אשמים בדבר, כי קבלו את ההחלטה בירושה משלמון הסוציאליים, שבשעה שירם היתה תקיפה החליטו את שנוי השם ועל כרחם של האנטישמיים לא יכלו לשנות.

הקומיסיה שנקבעה פה מטעם מנהלי קרן היסוד ושבראשה עומדים הרבנים ר' יעקב ורי שלמה פרידמאן, מתחילים בעבודה נמרצה ופוריה. קשה הדבר מאד בכרך גדול כווינא לאחד את החכרים והמתנדבים לפעולה אחת, אבל אין לך דבר העומד בפני הרצון. ובכלל התנועה הציונית הולכת ומתגברת מיום ליום, למרות המעצורים והשטנה מצד אנשי אגודת ישראל, הקוראים שקצים ופושעים לכל הציונים והמזרחים.

ברטלנר.

לסלנר היא מדינה חדשה, שנקרעה מרוסיה הצפונית היא

ביון.

מועצת הקהלה הגדולה בסאלוניקי קצבה סך עשרת אלפי דרכמונים בשביל עולי הגולה, העוברים דרך עירם. גם תלמיד בתי הספר קבלו על עצמם מס לתכלית זו. — באספה כללית של הקהלה נבחר הרב ר' בן ציון עזיאל הרב הספרדי ביפו לרב ראשי בסאלוניקי במקום ר' יעקב מאיר, שנבחר לראש בית הדין הגדול בירושלם. הבחירה היא לחמש שנים.

באיטליה.

השר היהודי לואידיש לוצאטי, שהיה ראש המניסטרום האיטלי חננ יום הולדתו השמונים. כל גדולי הממלכה הגישו לו מכתבי ברכה ועשו משתות לכבודו. העיר פאדוא מנתהו לאורה הכבוד. הוא רב כמה פעמים ריב יהודים נלחצים ולפני שבועות אחדים שלח מכתב לארצו, לברך את הפועלים היהודים ולאמצם לבנין הארץ. זה עתה שאף אותו ביכ המורנינג פאסט מה דעתו על מדינת היהודים. הוא ענה, כי צריך להכניס את היהודים לאי כמו אל ארץ מולדתם ולאפשר להם לעבוד את אדמת אבותם, אך לא שלטון פוליטי ינתן להם. כי שם נולדו כל האמונות ואין רשות לאנגליה לעשות פשרות ביניהן. כידוע אין העתון הניל טוב ליהודים ואין להאמין לו, כי כן דבר לוצאטי

ברוסיה.

שליח ועד העזרה ליהודי אוקראינה אשר בקנדה, מר זלצמן שב ממסקוא ללונדון והוא מספר פרטים חשובים מחיי אחינו ברוסיה. המצב הכלכלי רע מאד, באוקראינה ישנם 110 אלפי יתומים יהודים והממשלה קצבה להם סכום של 244 מיליונים רובל לכלכלתם ודגולם, בכל ערי רוסיה ואוקראינה הסתדרו פליגות הננה עצמית של יהודים ברשיון הממשלה הסיבירית, שנתנה להם גם נשק ומצביאים. לפליגות האלו אין תכונה מדינית וכל קיומן הוא להגן על חיי היהודים הנותרים אחרי ההרגות ועל כבורם ועל שארית רכושם. עכשו אין שוד ופרעות, ואפילו צבאות הנגרס אנטונוב הנלחם בכולשיוויקים הוציא כרוז: אף תלחמו ביהודים, כי עמנו הם בצרה. לרינא הניעה ספינה חמישית המביאה מזון ומלבוש לשדחי אחינו באוקראינה, אגודת יהודי אוקראינה בלונדון שלחה סכום רב לעזרת הסופרים היהודים ברוסיה, הסובלים מחסור. יהודי אפריקה הדרומית אספו סך מזו אלף ליש בשביל יתומי אוקראינה, הקהלה ביוהאנסבורג רוצה לקבל 250 יתומים לדגולם.

בארץ ישראל.

הבארון רוטשילד מחיל לבנות בחיפה סחנה גדולה, שתכין קמה לכל איי. הכנין יעלה בהוצאות של מאת אלף ליש. הועד הפועל הלונדוני החליט לשלח לאי עוד אסף חפוצים

הענשים באונס. אלא צריך לקבוע ביד בין-לאומי שיערוך כמה יכולה אשכנז לשלם ובאיזה אופן וזמן. כמו שדרשה ממשלת אשכנז עצמה. — הממשלה הפולנית קשרה יחסי מסחר של ידידות עם יפן ועם אפגניסטאן. — הממשלה הפולנית והליטאית קבלו את ההצעה לשלח ביום 18 לחיז לבריסק את מורשיהן. לדון תחת יד אנגלת העמים בכל סכסוכיהן בענין שייכות ליטא התיבונה. — מדינת חינא הנדולה חלוקה עתה לשתי רפובליקות נפרדות. ממשלת רוסיה הסובייטית כרתה עתה ברית ידידות ומסחר עם ממשלת חינא הדרומית. — בוועידת הסטודנטים מכל אשכנז שהיתה במרמבורג קבלו הנוצרים פרנרמה אנטישמית נמורה והחליטו שלא תוכל אשכנז להנאל מירי זרים עד שיכתירו את היהודים. — האשכנזים מתרים. שאם יפול חבל הפחם בשלויה לפולין לנחלה יפוצצו את כנינות המהצבים. משום זה שובתים הפועלים מעבודתם מפתח מות. — הקיסר קארל בא פתאום כליד להנז לאונגרים וקוה שיקבלוהו שם בכבוד וישיבוהו על על כסאו. אך אנשי הממשלה הבהילוהו למהר לצאת מן הארץ. כי זנו למורת רוח צרפת.

ממדינות שונות. בכלל רוצה הועיץ החדש למחר ולהחיש את ישוב היהודים בכל מדינת. כפתח תקוה התחילה העבודה לכונן מכון חשמלי שיעלה בייב אלף ליש. גם ענף מסהיב ימשך שמה. הועד הפועל של הקונגרס הערבי וכמה ועדים מקומיים מסרו בקשה למניסטר האנגלי הממנה על המושבות טשורמשיל. לבטל את החלטת סן רימו בנוגע לפלשתינה וליסר שם במשלה לאומית. בועד הצירים בא שנוי. שלושה צירים יהיו כיב הוהים הראשי ושנים יבחרו מאת הועד הלאומי. לכל אחד יהיה הפקיד מיוחד לו וכולם שוים במדרגה. לחפירות הפרופסור נחום סלושיץ באדמת טבריה התגברו כסף הרבה נדיבי עמנו בארצות רבות. החפירות תמשכנה הלאה.

השבוע בכל העולם.

חוצאות משפט העם בשלויה העלויה העמירו את הממשלות לפני שאלה קשה חדשה. בנסות דרום מזרח. המגבילים בשלויה של משן. יש רוב רעות קמן רוב ערות גדול לפולנים. ביתר הנפות. יש רוב גדול לאשכנזים. אבל רק בעורת הורים. יותר ממאתים אלף. שהביאו שמה האשכנזים ליום המשפט. באמרם שהם ילדי שלווה. עתה טוענה אשכנז. שלפי שבשלויה בכלל יש רוב רעות לאשכנז וכי גם המון פולנים נספחו אליהו שייכת כל הארץ רק לה והפולנים תובעים את הנפות. שיושביהם רוצים בפולין. כי לפי נוסח הברית הורסאילי יש לחלק את הארץ. מובן מאליו. שהממשלות תצדקנה את פולין. — בערים הרבה באיטליה מתחוללת מלחמת אחים בין סוציאליים ובין בורגנים. הם נלחמים בהתמדתות. זורקם בומבות ומחריבים בניני צכור. הלדים רבים נופלים. — כדי למנוע מרידה חדשה החליטה ממשלת הסובייטים לתת חלק בממשלה למפלגות סועלים אחרות ולקרוא לגויי רוסיה וביחוד לחכמי העם. שנמלטו לחוצ. לשוב לרוסיה ולעזור בבנין הארץ. הובלשיוויקים הכניעו את המורדים. אבל גם הם נכנעו. כי הם מודים כבר בקנין היחיד ומוותרים על תעמולה בחו"ל. — לפי חוק ההגרה החדשה באמריקה נקצב מספר הגולים ממדינת פולין לכה אלף בשנה. עתונים פולנים מתרעמים על נולד היהודים בגלילות המורת. שהם ימלאו את המספר הזה. — בעיר אייזלבן במרכז אשכנז היתה מלחמה בין הפועלים הקומוניסטים. שכוננו ממשלה ובין הצבא. נפלו חללים משני הצדדים. גם בהמבורג ובערים אחרות התקוממו הקומוניסטים. פוצצו גשרים וכתו הצנור ונרמו מהומות. — הקיסר ווילהלם הבר ספר. להונות. כי לא הוא אשם במלחמת העולם. — ארצות הברית באמריקה כבר עבר. את אנגליה במספר ספינות המלחמה ונרצן ועתה החליטה גם יפן לעלות על אנגליה כבחינה זו. אנגליה תבא לפי למדרגה השלישית. כידוע היתה שאיפת אנגליה לעמוד במדרגה הראשונה בחיל היססבה הראשונה למלחמת העולם. — האשכנזים הכריזו בויקום על כל סחורות צרפת ואנגליה. — ממשלת רומניה הכריזה מצב המצור בבוקובינה ובבסאריה מאימת הרוסים. — ממשלת היוגוסלבים שלחה מכתב חוזר אל כל הממשלות. כי מדינת מונטינגרה אינה מתקיימת עוד. כי נבלעה בתוך ממלכת הסלבים הדרומים (סרביה המנדולה) וכל יחסי הממשלות למונטינגרה נכנסו לרשות יוגוסלביה. כידוע מת מלכה הוקן של מונטינגרה ובכורו יורש כסאו יתר על מלכותו בשכר קצוב. שיקבל ממלך סרביה כל ימי חייו. — במארוקה היתה מלחמה בין גרוד של תושבים ובין חיילים צרפתים המושלים בארץ. נפלו חללים רבים משני הצדדים. — הועד הפועל של אגודת העמים הוהדעתו שאין לעשות מעשה כפי שה נגר אשכנז כדי להוציא ממנה את הוב

ירושלמי לקדשים וטהרות.

מאת ד"ר שמואל אברהם פאנאנאסקי — ווארשא.

(המשך)

עוד מביא באבצר בשם שוחיה שחי ראיות למציאות ירושלמי קדשים. האחת היא מדברי הראב"ד בספר הקבלה. שאומר שם על ר' יוחנן: והוא הבר תלמוד ירושלמי לחמשה סדרים. כי אין מסדר טהרות רק מס' גדה עכ"ל. והשנית מדברי בעל כפתור ופרח (מהר"ם עדעלאמן ע' 10). שאומר: וכן עשו בא"י תלמוד ירושלמי ומחברו ר' יוחנן וכל המשה סדרים הם שלמים. אבל סדר טהרות כולל לאין עכ"ל. ובאבצר מעיר. כי כל הדברים האלה לקוחים ממקור אחד ואין לסמוך עליהם (5). וכי אמנם אין לסמוך ביהוד על דברי בעל כפתור ופרח. עין מעיר מרל המאנאצין. כי שם ע' 87 מביא מהערוך ע' חסך: וכן מפורש בירושלמי כד"ש (חבר את הנפרדים. כי צריך להציג נקודה בין ירושלמי (והוא בדמאי פיז רכ"ז רע"ב) ובין ריש כלים. והמירץ הגיל אומר. כי כל הראיות תפרחנה באויר אם נאמר. כי הראשונים שמעו שמעו ירושלמי קדשים. אבל אותו לא ראו וכי הבאים אחריהם שנו רק את דבריהם. ובאמת נראה למשה. כי מיבא הרבה מאד מהירושלמי מה שבו לא נמצא. כי היו קובצים שנקראו בשם ירושלמי או בדומה לזה וחשבו. שזה תלמודא רבני מערבא. עוד הפעם דן באבצר באותו ענין במכתבו. שכתב לפרדלנדר המירץ ירושלמי לקדשים (שירדובר עליו מיד) ואשר נדפס בראש ח"ב. המכיל מס' הולין ובכורות ואמנם פה לא הרץ משפטו לא לצד זה ולא לצד שכנגד אלא אסף רק דברי המימינים והמשמאילים. ר"ל דברי המחלישים. כי היה ירושלמי מסודר לקדשים ודברי המתנגדים להם (6). ומימימינים הם מלבד אלה. שנוקבו עד כה. עוד הרב המאירי בפתחתו למס' אבות. ר"ל די לאמש בס' שערי ציון ובעל היוחסין. אשר אמנם כלם שאבו מהראב"ד בס' הקבלה. ועוד מה שהביא ר"מ קוניץ בס' בן יוחאי מתוס' מעילה י"ז ע"ב ד"ה אלו ודיה אל. שכתוב שם. כי בירושלמי איתא. שהרץ ר"א ג"ב יוסי ללמוד אצל ר"ש ושאתוהו איסכרא. וזה לא נמצא בשום מקום בירושלמי ולנכון היה זה בירו' מעילה. אבל באמת הכונה פה לאיזה מדרש (כמו

(5) אבל הלא הראב"ד הוא מקור סדמון ולא נודע ממי שאב. (6) פרדלנדר אומר. כי לא מסר את מכתב באבצר נכתבו. לפי שהיה ארוך ביותר. אלא לסח ממנו תמצית. ואחרי שהמפתח נדפס כבר אחרי פטירתו של באבצר. מי יודע כמה שנה הפויל את סגנון

מסודר היה לעיני מסדרי הבבלי כי כל מאמרי האמוראים הג' בודאי שהיו ידועים בעיני בבל בכלל ונמסרו מרב לתלמיד ומורו לדור, וכאשר הגיע התור לסדור מס' מעילה ותמיד (אם נסכים שהנה מאוחרות) הבנינו בהן מה שהיה אפשר וצריך להבנינו, אם גם נודע הכלל "לא ראינו אינה ראייה", הנה לפעמים יש ללמוד גם משפילה על החיוב. למשל: בהגניזה נמצאו הרבה קטעים מהירושלמי, אשר נאספו מהר"ז נינצבורג בספרו "שרידי הירושלמי" (ניצ'יק תרס"ט) והם כלם ג"כ רק לר' סדרים ולמס' גדה. והשרידים האלה הם מארצות המזרח באי ובניהם הרבה מומנים עתיקים, האם אין מזה הוכחה, כי ר' קדשים וטהרות לא היו נודעים בעולם בשום ארץ מהארצות ולא בשום זמן מ'הומנים? ועוד ראייה אחרת שלילית. ר' יעקב בר' חננאל סק"י, אשר אמנם הי' בזמן מאוחר, במאה הראשונה לארץ השישי, אבל עבר וסבב בארצות שונות והיה בספרו, כדמשק ובעדן בחימן ובבואו להכיר את מקורותיו, אשר על פיהם חבר את הילקוש שלו. תלמוד תורה, הנה חשב רק. ארבעה סדרי תלמוד ירושלמי ליה מסכתות ולא ידע ממצאת שני הסדרים האחרונים 8.

8) עם זה נקט שיטתא דלישנא ולא השגיח על זה, כי יש עוד מס' גדה כמו שאמר גם ארבעה סדרי תלמוד בבלי ל"ה מסכתות, אה שישי עוד סכת אחת לזרעים ואחת לטהרות. עי' מחברתי על הילקוש הזה, שנד' בהצופה מארץ הגר שנה ג' ובחוברת מיוחדת עמ' 8.

י. זילבררינג.

בחורש אחד מתו.

I.

כל ימיו רעב ללחם, אף-על-פי-כן לא התאונו. אולם כאשר הודקן והגניש כמות, שעמד כבר מאחורי הרלת — נתעשר, ואז בא לידי כעס. ומתוך כעס בכה וקרא: רבנו של עולם! כל ימי בקשתי ממך רק לחם לאכיל ובגד ללבוש ולא נתת לי, ועתה, בעמדי על פי השאול, העשרתני! למה? או אולי לנסותני נתכוונת?

באותו הרגע אודו פניו, מחשבה נצנצה במוחו. הלך ואסף את כל עניי עירו וערך לפניו סעודה, אשר כמה לא נראתה עוד. ומלבד מאכלי מלכים נתן להם גם מתנות, להביא לפניו ולבניהם. העניים עזבו את ביתו בכרכה. והעשירים לענו לו. אכר קרוביו התמרמרו עליו ואמרו: אם אינך רוצה ליהנות מכספך אתה, הורש אותו. לכוניך אחרך, יהנו הם.

— לא — ענה — בני עבדו יעבדו ואו ימצאו לחם ואם לא יעבדו אין רע אם ירעבו, לא נברא האדם למען אכול מן המוכן.

— שוטה! — התריסו נגדו בפניו ועזבוהו לנפשו.

והוא הצטער מאד, כי הסעודה אכלה רק את חצי ממנה, בעוד שהחצי השני נשאר לו, והחורישו לבניו אינו רוצה בשום אופן, הרבוש — אמר — ישחיתם וישכחם את האלקים, אך מה יעשה בו? ונדמה לו, כי המלאך הרע מתקרב אליו ומניח כבר את ידו עליו.

— הרפה ממני! — התחנן אליו הזקן בחרדה — הרפה עד שאפטר מכספי.

— עד שתפטר מכספך — הסכים המשחית והלך לו.

לא יכול האיש לקות כל עוד הונג בידו.

II.

כל ימיו התעצב מאד, כי בניו לא היו לו. אולם כאשר התחילו כוחיו לעזבו — נולד לו בן, ולא היה קץ לשמחתו. ומתוך שמחה בכה: רבנו של עולם; — קרא — כמה אודה לך על חסדך הנודד? הן כל קרבן לא יכבד ממני עתה ופניו נהרו, ובהגיע היום השמיני הומין את כל יושבי עירו לשמחה, אשר הכין להם ולא יום אחד ארכה חגיגת המשפחה ולא ימים, אלא כל השבוע. כי כשכור

שנמצא כנן זה בהרבה מקומות) ובאמת נמצא כזה במדרש וזטא מהר' באבער סוף אינה.

מן החכמים, שעסקו עוד בענין זה, יש להזכיר עוד שנים ושניהם מוכיחים, שנסדר ירושלמי לקדשים, האחד הוא הריש שילר-סינפסי במחברתו האנגלית, והמה בכתובים" וקמכרידש 1878. והוא כוללת תכונת כ"י ירושלמי, שנמצא בלידן. אשר החליט, כי היה ירושלמי גם לקדשים וגם לטהרות. ואלו הן ראיותיו: א) הרבה הלכות התלויות בארץ היו קיימות בא"י גם אחר החרבן וע"כ מצאנו נמרא ירושלמית גם לזרעים גם למס' שקלים וא"כ איך יעלה על הדעת, שלא היתה נמרא כזאת לזכחים ומנחות? ב) רובו של מדרש רבה נובע מהירושלמי ואם מצאנו בו דברים, שאינם בירושלמי, הלא קרוב הרבה, שהיה מקומם בשני הסדרים שאכרו. ג) האם אפשר הדבר, כי למס' חולין, הכוללת דברים הנוהגים בכל יום ושלמי הבבלי בעצמו (הולין ק"י ע"ב) ידעו אותם בא"י הרבה יותר מאשר בכלל 7. לא היתה נמרא ירושלמית? ד) דברי הרמב"ם בהקדמתו לפי' המשנה הם ברורים כל כך, שאין להטיל ספק בהם; ה) בתוס' נזכר דבר מירושלמי גדה פ"ט זע"י לעיל) שאכר סאתנו, ואם מימות בעליהתים אכרו סריקים שלמים ממס' מצויה בידנו, מדוע זה לא נאמר, כי עוד לפני זה אכרו סדרים שלמים?

אך כל הראיות הללו אינן מבוססות כל צרכן, מה שנוגע להראשונה והיא גם השלישית, הנה אין כל ספק, כי עסקו בא"י בעניני סדר קדשים והלא בכל מסכת מסדר זה בכבלי מוכחים מאמרים, אין מספר בשם אמוראי א"י; אבל על זה הלא אנו דנים, אם גם באו לידי סדר הדברים. הראיה השנית ממדרש רבה היא בודאי רפויה, כי מי זה יאמר לנו, שכל מה שיש במדרש רבה נובע מהירושלמי? עוד יותר רפויה היא הראיה האחרונה, כי ודאי כשסדרו איוו מסכת סדרו אותה עד תומה ומה שחסר ממנה אכר במקרה. לא כן סדרים שלמים, שעלינו להוכיח בתחלה, כי נסדרו, ואה בא, לו נסדרו, כי אז בודאי היה ניצל מהם איזה דבר או מאמר אצל הראשונים כמו שניצל מהמסכתות האבודות ועד עתה הלא ראינו, כי לא נמצא ממנו שום שיוור, והראיה מהרמב"ם כבר דנו עליה לעיל.

אחריו בא י"ש בהחלוץ" י"א כמאמר ארוך בשם ירושלמי סדר קדשים' והוכחותיו, כי היה ירושלמי זה במציאות אינן מן הת"ץ אלא מבסנים, ר"ל מזה שיש הרבה מאמרים בכבלי קדשים בשם אמוראי א"י, שלא ימצאו כד' סדרים של הירושלמי וא"כ הם מירושלמי קדשים, הן אמנם יה"ש בעצמו מודה, כי ממקומות כאלו אפשר רק להוכיח, כי בני מערבא עסקו בסדר קדשים כבשאר הסדרים, אבל אין להוכיח מזה עדיין, שהיה סדר זה מסודר ועומד, ומה גם כי כעין זה, היונו מאמרי אמוראי א"י, שכאנו בכבלי ולא נמצאו בירושלמי, נמצאים גם בשאר הסדרים, אבל ראיותיו הן ממס' מעילה ותמיד, שנסדרו לפי דעתו בזמן הסבוראים ואולי עוד אחו' כימי הנאינים וגם גם ימצאו חזיונות כאלה, ופה לא נזכר לאמר, כי מאמרי אמוראי א"י באו להמסדרים מהירודים מהתם להכא, כי כימי הסבוראים כבר פסקו הישיבות בא"י, ועוד ראייה מסוגיות, שנקבעו ונסדרו בעצם ובראשונה אר משנה מן המשניות ונעתקו ממקומן וכאו שם בדרך אנכ ובניהן כאלו שמקומן העיקרי היה בהכרח בסדר קדשים, ואם נצרך לזה עוד עדותם של הקדמונים הראב"ד והרמב"ם וכו', אז נזכרה לאמר, כי נסדר ירושלמי לקדשים ואפשר, כי היה כבר לפני מסדרי הבבלי.

אבל הרואה יראה, כי כל הראיות האלו הן קלושות ואין כחן לברא יש מאין, וכפרט לאמר, כי היה ירושלמי קדשים

7) בכבלי שם איתא: א"ל אב"י לרב ספרא, כי סלפת להתם בעי טנייהו כבדא מה אתו ביה, כי סליק אשכחיה לרב זיקא א"ל אנא שרסי ליה לרי אמי ואכיל, אבל ראיות כאלו יש להוסיף מהבבלי כהנה וכהנה ועוד אין יוצא מזה, כי עסקו בא"י בקדשים יותר מאשר בכבלי.

חיים יצחק בונין : על סף העליה השלישית. חוברת ראשונה. הוצאת 'שאר ישוב' לארז תרס"א. מחירו 12 ס'. המחבר עמל לבאר את סבת ההיוון המזור, שהעם לא נענה לקול מנהלי הציונים, פתם תרומה מהוגו לנאות הארץ בשעת הכושר. שנודמן כפעם הראשונה אחר אלפי שנה. הכרה יצא מאת ראשי מפלגה ולא מאת ראשי העם לכל מסלולותיו. הוא דורש קוננרם יהודי כללי, לא להרכיב את כל העם תחת הציונים, אלא לעבוד עבודת העליה השלישית בשתוף הכחות ובקריאת כל גדולי העם בלי הכרח. דבריו ככלל צודקים, אלא שהוא תולה את הקלקלה רק בציונים ולא בחולקים עליהם. הרי התרדים המאו הרבה יותר לעיקר אחרות ישראל, הפרוד הוא להם כאחד מעיקרי הדת ואינם רוצים להשתתף בעבודת בני הארץ אלא ע"מ שימסרו בידם את ההנהגה מראש.

ב. קרמר חזון ודמיון. אנדות. הוצאת 'הזרורים'. דברים מלכבים ומעוררים את רוח הדמיון ומשאת הנפש. מלים אדירות בוקעות לב אכן ומרככות ומעדינות, את הנסות והחמרות. עוקרות את האדם מתוך ההוה המנושם ומחזירות אותו אל התקופה של עולם האנדה והמשל של קרמי קרמונינו. המתכרת מכילה ארבע אנדות בצורת מוכשרות מאד לבני הנעורים.

שרה שענירער : יהודית. היסטארישע אַרשטעלונג אין פינף סצענען. קראקא תרס"א. הספר הזרונני הוה הוא הראשון לספריה שלמה לבני הנעורים של התרדים, בהוצאת החברה. בית 'עקבי' מיסודה של שא"י. על תוכן הספר אין מה לדבר, שהרי ידוע הוא מן הספרים החיצונים של כה"ק. אבל ספק גדול הוא אם עלול ספר כזה למלא מצד אחד את הצאינה וראינה ומצד שני את הספרות הזרוננית והעברית החדשה. אדרבה נראה, שאם ירנילו התרדים את ילדיהם במחברות זרונניות, ישלחו ידיהם מאליהם לספרים טובים מאלה וממילא ישינו את ספרי פריץ. ממים. שלום עליכם. שלום אש ועוד.

היה האיש. אך לאחרונה נערו בו ידיו: שוטה! עד אנה תכובו את הונך? אז נעור ואנחה מרה. התפרצה מתוך חוזה. כי אה סדומה אחת לא נשארה בכיסו. ומה יעשה לאישו ולבנו אשר נולד לו? ורואה היא את המלאך הרע הלבוש בכר את עיניו עליו. — הרפה ממני! — התחנן אליו הרפה. עד שאבטיה את אחרית בני.

— עד שתבטיח את אחרית בנך — הסכים המשוהת והלך לו. — לא יכוד האיש לעווב את בנו בחוסר-כל.

* * *

נודמנו שניהם למקום אחר. שניהם עצובים, שניהם זועפים. נמתוך אנחות וקטועי מלים התקרבו זה לזה והנידו את כל לבם איש לרעהו.

— התרע? — קרא האחד בשמחה — עצה טובה!

— מה?

— הא לך את כספי ושנינו נשינו את הפצנו.

— הוי מה טוב! מה יפה!

— הוי מה טוב! מה יפה! — צהלו ולהצו איש את יד אחיו

בחוקה

אמרו ועשו. הונו שר זה עבר לכיסו של זה.

— עתה — אמר הראשון — אחרי אברי את ממוני ינעם לי מותי.

— ינעם גם לי. — אמר השני — כי כבר כוננתי אחרית טובה לבני.

שמע המשחית את הדברים. ובקסצה אחת עמד לפניהם. הוא בא לנכות את חובו. וכאשר ראוהו קראו שניהם: — עכשו נכונים אנו. ושניהם מתו כחודש אחד...

עיון בספרים חדשים.

Margulies Heinrich: Kritik des Zionismus II. Teil. Der Zionismus als Volksbewegung. R. Löwith Verlag Wien u. Berlin 267 S. Gr. Okt. Pr. brosch. 20 d. M.

הספר הגדול והחשוב הוה הוא סקירה לאחור לאלה שצעדו עם מהלך התנועה הציונית קדימה ומתוך טורד השאיפה לפנים לא שמו לב אל סרטי מלחמתם ותליפותיהם ושנויי יסודות ההשקפה; לאלה שמתוך כבוד שאלת, לאין זנהו את שאלת, מאין, נסיון הוא זה לכלול את כל שאלת היהודים ברעיון אחד ולכררה כבוד מרעי ומחקרי הלכה ולמעשה מתוך חקירה מקורית במהות חיי הצבור הלאומיות. בחלק השני הוה מברר המחבר את הציונות בתור תנועת עם ככל סדר התפתחותה. הוא מבקש מעבר בין ציון הגלות, שנחשבו תמיד לשני הפכים. הוא מראה איך התלכדו שתי אלה למרות הכרוז הבולי עד שהיום נעשתה העבורה כשכיל יהודי הנולה לאחד מעיקרי הציונות. הנו רגלים בכרור שטחי מתוך רהיטת המפלגה. טוב שנתבררו סה הדברים גם מתוך השקפה מרעית.

הגדה של פסח עם ציורים מאת יוסף בורקה הוצאת לאוויט יתנה — ברלין תרס"א. 26 ציורים. המחיר 25 מ. אש.

הספר הוה ראוי להיות לספר עממי ממש, כי בהרר הציורים התרשים מעשה ידי אומן מומחה החיה את הנוסח הקרמון ועלול הוא לעורר את כח הרמיון ולחכב את זכרונות קרמונינו ולהפית רוח חרשה בכל מלה ומלה מרכיבי ההגדה, אף באלה שאינם מתאימים עוד למצב רוחנו. בהרור כוה לא נוצרה עוד הגדה של פסח כדורות האחרונים. יש בה משום חכוב מצות כמו באותן ההגדות המצוירות המהודרות, שנשארו לנו מימי הבינים.

העבריה בקראקא

מודיעה, כי במוציש כינ אדר ב' 7 חצי בעוב תחיה באילם הלשכה הציונית, סטרווס 15 הרצאה של מר נ. מיטלב על 'ועידת הרננים בירושלים'. החברים יואילו לבוא בדיוק.

חידות ההגדות הנפלאות ע"ד עשרת השבמים

ופתרונו ע"פ כל המקורות ההיסטוריים וע"פ ההגיון הפשוט. מחירו עתה 100 מרק. ע"י „Hamicpe" Miodowa 22 Krakow.

זהבה זילביגער	מכיל זילבער
ירוסלב	ירוסלב
מאורשים אדר ב' תרס"א	ירוסלב

ברכה לבית הנני שולה לרעי מר מיכל זילבער ולכלתוהעבריה הנלהכה מרת זהבה זילביגער לבואם בבית האירוסין. יצחק האסם.

הננו מברכים בכבוד את רענו מר מיכל זילבער לארוסו את מרת זהבה זילביגער משה יהי עתידם מאושר.

שמעון ראסם. מנתם זאב האססנער — ירוסלב.

הננו מברכים את חבר הועד הסופר הנכבד מר שמעון סדרבוש לחתונתו את מרת הלנה פריש ומאחלים לו עתיד מאושר בארץ עתידנו. בשם הועד המרכזי של מורחיי פינתם לניץ המוכיר. ש. ז. יעבץ סני הויץ - לבוב. בשם אנודת בית ספר מתית מנדל האנער סני - לבוב.

בית מסחר הספרים של

L. Fortgang, Kraków Krakowska 33.

ספרי הוצאת שטיבל.

מק.	התקופה, ערוך ע"י ד. פרישמן, ספר ד', ח', ז', ה', מחיר כל ספר	450
150	מקלמ, ירחון, ע"י ברקוביץ בנירזוס 14 ספרים	
70	שירי אנקריאון, תרגום שאול משרניחובסקי	המחיר
115	איפיגניה בטורים	מאת גטה. תרגום יעקב כהן
100	פואמות דרמטיות	פושקין שמעונוביץ
60	הנסיעה בהרי הרץ	הינה
150	גבורים ועבודת גבורים מאת	קרליץ תרגום איגרוך
135	באש ובהרב, חלק א'	שנקביץ, פרענק
145	חלק ב'	
145	חלק ג'	
115	חלק ד'	
55	ממעמקים	וילך, פרישמן
60	מניפה של ג'די וינדרמיר	וילך, טביוב
75	השיבותה של רצינות	
60	מיתה	שניצלר, יקבוביץ
85	האחיזה	ופרמן
55	רבי שלמה נניד	שלום אש, מ. שמירא
130	אינגבורג	קרלמן, דוד צמח
90	האויף, חלק א'	הסממן
450	שכור וכשף, ספור	ברנד
375	חיי אדם: ילדות	שלום-עלכם תרגום ברקוביץ
375	נערות	
375	בחרות	
155	אירידין	קרשינסקי
85	מלחמה ושלום, חלק א'	טולסטוי, מריווש
85	חלק ב'	
75	שדש אחיות, דרמה	צ'חוב, בן-אברם
120	הזון החשבי	מאת יעקב כהן
75	הקדושים, סמפניה	
150	העברי החדש, מאסף	
40	ערכים, קבץ, ערוך ע"י פ. לחובר	

להמחירים הנ"ל דהוסיף הוספה של 10% ובעד המשלוח 5/0 קמלוגים אינם נשלחים לפי שעה.

נמצא למכירה

המלון הפולני-עברי

מאת י. נוסבוים ול. דרהר.

מחירו 150 מרק מכוך

למו"ס ולמורים רבט הגון

Wyd. J. Nussbaum, Kraków, Miodowa 19.

סוכנות "המצפה" לרומניה הגדולה

למשלוח כסף היא בית מסחרו של

Bernard Kohn Tempelgasse 1. Czernowitz.

לחתונת הכרי' פדעה וידידי הפוסר מה שמעון פדרכוש אני שולח בדרך הוצאת את ברכתי העמוקה.

א. א. קופפערשטיין — לכוב.

ממרום תבדך גיסתי ואחותי מרת מינדל בלאה בסאנ. ווישניא וכ"כ לחתונת בתה מרת חנה עם מר מנרל שפאטץ מפרמישלא. מדיט לכל המשפחה!

מעומק לבנו נביע ברכת מדיט לבת דודי מרת יוסא-מנאוויטארנ לארסה עם מר משה יחוקאל ווערנעי מסאנדץ החדשה, תהי דרכם צלחה! פיוויש' לאנדא מוואדאוויץ ואברהם יעקב גראס מששעבן.

Josef Perlberger

Wien II., Rembrandtstr. 39.

יקנה בשביל סחרים בארץ כל מיני המרים הימים. לחות וכונית, נייר וכל מעשה עור במחיר יום ויום ומשלחם לבעליהם. הפירמא נוסדה בשנת 1875 ועוסקה באמונה וכדיוק נמרץ.

בשדש שפות.

בעברית, פולנית וגרמנית יוכל כל אחד לבוא לידי שלמות גמורה בעזרת מכתבי ההוראה הידועים. 32 כתבים לשפה העברית, 32 לפולנית, 10 מכתבים לגרמנית. מחירים של עשרה מכתבים — 220 מרקאות, של קומפלט בן 32 מכתבים — 615 מ.

השפה, ספר למוד שפת עבר לבוגרים בתרגום המלים ליהודית, פולנית וגרמנית, מחירו 110 מ.

לחומי רש"י 15 מ. להוסיף 5 אחוזים דמי משדוח לכל הזמנה.

להזמין בכל בתי מסחר הספרים או ע"י.

S. WALKOWSKI Kraków, Miodowa 22.

אין פארלאג דאָס ביכעל צו באקומען:

הפורה הקטן העבר. קינדער-שורנאל, שוין ערשינען

גר. 1-12. איינצעלנומער 15 מרק.

מילקומי העבר. מעשה-צאץ מיט נקודות און 9 בידער 35 .

יהוס, ערצילונג (פון נ. מיפּעלעווס) 20 .

צווישען נאכט און טאג (פון מ. ערליך) 25 .

פאָלקסמילך לידער (פון מ. געברטיט) 15 .

פאר מים און לערער דאבאט. מיט אנדערע אייסנאבען וענען מיר נדייש צום אויסטויש. פאָרטאָ 5 פּר. פּון סריי. דעקאמאנדורט 3 מרק.

Adres wyd.: S. Monderer, Kraków XXII. Kalwaryjska 14

—Konto czekowe P.K.O. Nr. 142.674—

Jos. Perlberger II. Rembrandtstr. 39 Wien.

סוכנות המצפה באוסטריה היא בבית

סוכנות "המצפה" בטשכו סלובקיה היא

Dr. R. Färber MORAWSKA OSTRAWA

Chelčický 7.